

občnih javnih ljudskih šolah prevedoma 768. Izmed teh bo odpadlo na prvi plačilni razred 77 učiteljskih mest (11 je zasedenih po učiteljicah), na drugi plačilni razred 115 učiteljskih mest (med temi jih je 24 zasedenih po učiteljicah), na tretji plačilni razred 230 in na četrti plačilni razred 174 učiteljskih mest; na 172 učiteljskih mestih so nameščene provizorične in pomožne učiteljske osebe.

Potrebščina za plače bo torej znašala, in sicer v:

I. plačilnem razredu	121.440 K
II. » »	157.640 »
III. » »	276.000 »
IV. » »	172.000 »

Za ostale učiteljske osebe, ki uživajo plače provizoričnih učiteljev pa . . . 139.200 »
skupaj torej 866.280 K.

Višja potrebščina za subsistenčne doklade bo znašala torej 216.570 K, oziroma 173.256 K, kakor se bodo namreč subsistenčne doklade odmerile s 25%, oziroma z 20% sedanjih plač.

Število enorazrednih šol bi utegnilo s 1. januarjem 1906 biti 141, potrebščina za nameravane nagrade dotičnim voditeljem torej 5640 K.

Kakor čujemo, je deželni odbor ugodil prošnji dežel. šolskega sveta in predložil to zadevo deželnemu zboru v sklepanje.

Naš novi naučni minister.

Če stoji na čelu kakega resorta modrokrvni uradnik pač ne moremo mnogo dobrega pričakovati. Obče je znano zakaj in kako ljudje tega kalibra avanzujejo. O tem so že mnogo pisali, še več govorili. Tudi novi vodja naučnega ministrstva je — baron, baron Bienerth. Kakšnega mišljenja je, je pokazal takoj pri svojem nastopu, še bolj pa je pokazal to 16. pret. m., ko je pozdravil zborovanje društva za vzgojo katoliških učiteljev ter se opravičil, da se ga ni udeležil. Omenimo naj le, da so taisto storili tudi razni nadvojvodi, in — pa to je postranska stvar — storil je pa to tudi ministrski predsednik Gautsch.

Slavnostni govor je imel pater Franc de Paula Voisil, ki je dejal med drugim:

»Mi stojimo v sredi boja za katoliško-krščansko šolo, mi se ne nehamo bojevati, dokler ne bo zmaga naša. Ena trdnjava liberalizma še stoji: moderna šola. Ne smemo mirovati, dokler ne pade tudi ta trdnjava.«

Vodja naučnega ministrstva je s to svojo izjavo pokazal, da mu sedanja vzgoja avstrijskega šolstva ne ugaja, da se ne strinja z nazori in z idejami, ki jih vcepljajo na sedanjih državnih učiliščih bodočim učiteljem, bodočim vzgojateljem avstrijske mladine. Moderni duh teh šol mu je zoprn — on si želi onih časov, ko so v strogo hinavskem duhu vzgajali učiteljstvo. So pač čudni možje ti naši ministri. Predstavimo si gospodarja, ki pravi, da je gospodarstvo, katerega lastnik je on sam — ničvredno. To bi bilo pač že skoraj nespametno! Toda eno nas tolaži, da beseda takih uradniških ministrov ne velja prav mnogo, da je njihov obstoj podoben življenju one žuželke, ki jo imenujemo enodnevnic. Vsaka mrzlejša sapica jo umori.

Obžalovati pa moramo, da se ta duh poprijemlje tudi onih uradnikov, ki pri deželnih vladah referujejo o šolskih zadevah. No, ti so tudi navadno baroni ali pa grofi. Dejstvo je, da so ti ljudje slabe glave in da se na vse bolj razumejo

nego na svoj referat. Lahko bi poročali, kakega mnenja je referent neke šolske oblasti z ozirom na ljudsko izobrazbo, lahko bi tudi povedali, kako ceni učitelje — za kaj smatra ljudskošolskega učitelja. Toda pride čas, ko se bodo tudi takim drevesom zasekala debla, da ne vzrasto do neba.

Toda vse te ovire ne zadrže one struje, ki s krepkimi močmi in silami plove ter podira stare preostanke. Struga se mora očistiti — in ne bo dolgo, ko dobi ljudstvo v istini ljudsko šolo, neodvisno in svobodno. Niti ministri ne bodo zadržali tega mogočnega valovanja — prej se zgodi, da jih bodo valovi odnesli ter jih potopili in uničili.

Razstava učil v Ljubljani.

(Dalje.)

11. Rusija. Slike: Kremelj, kozaki, jelen, tulenj, kit, bober, volk, rjavi in beli medved. Zbirka slik posameznih znamenitih krajev. — Zlato, srebro, baker, platina, železo, svinec, cin; dragi kamni; alabaster, premog, petrolej. — Platno za jadra, predivo, usnje (juhtovina), bombaževca in platnene tkanine; kožuhovina (bober, hrček, tulenj). Model ladje.

12. Švedija in Norvegija. Slike: Hammerfest, Lofoti, Polarska pokrajina. Eskimo. Severni jelen, tulenj, slanik. — Železo, baker, kobalt. Barvila, papir, vžigalice.

13. Afrika. Šolski nastenski zemljevid Afrike, fizikalni z imeni in brez imen, politični. Slike: Piramide pri Gizehu, mošeja sultana Hassana v Kairu, Nilovi katarakti, Tafelberg s pogledom na Capetown, cesta v Kairu, Šahara. Velblod, krokodil, tobak, sladkorni trst. Dragi kamni. Razglednice. Kokosovi orehi, bombaž. Demant.

14. Azija. Nastenski zemljevid Azije, fizikalni in politični. Slike: nosorog, šakalj, dromedar, slon, udav, krokočil, opica, svilni prelec. Lev, tiger, slon, dvogrbi velblod. Kitajsko mesto. Kitajska družina. Otoški prebivalci. Čajevec. Kavaovec. Kavovec. Poprovec. Gumi arabski. Razglednice in male slike: prebivalci, posamezni kraji in druge znamenitosti. Stereoskopske slike. Čaj, poper, cimet, datli, gumi, riž, ingver, indigo, tragant, gumigut, opij, rastlinski vosek, morske korale. Železo, grafit, platina, baker. Japonski, perzijski in kitajski izdelki. Kožuhovina (leopard, ovca, opica.) Gnezdo indijskega vrabca.

15. Avstralija in Polinezija. Šolski nastenski zemljevid Avstralije in Polinezije, fizikalni z imeni in brez imen, politični. Slike: Otočani Južnega morja. Razglednice. Ovca. Volna. Kenguruj. Korale. Bombaž. Tobak. Kokosovi orehi.

16. Severna Amerika. Šolski nastenski zemljevid Severne Amerike, fizikalni in politični, z imeni in brez imen. Slike: Sierra Nevada. New York. Indijani. Mrož, klopotača, košeniljka. Žito, kava, tobak, bombaž, riž, vanilja, kakao, indigo. Rum. Perjanica indijanca.

17. Južna Amerika. Šolski nastenski zemljevid Južne Amerike, fizikalni in politični, brez imen. Slike: Južnoameriški pragozd. Kakt, riž, kava, bombaž, kitajski lub, barvilni lesovi, kakao.

18. Dodatek. Nastenski zemljevid polut. Zemeljsko oblo (s kompasom). Zemeljsko oblo (relief.) Telurij.

B. Zgodovina.

VI. razred. Slike: Atila na potu v Galijo. Rudolf Habsburški pri mrtvem Otokarju. Kolumb v pristanišču Pa-

losu. Marija Terezija se poslavlja od svoje hčerke Marije Antoniette. Sfinga in piramide pri Gizehu. Akropola v Atenah. Forum Romanum. Hagia Sophia v Carigradu. Periklej. Aleksander Veliki. Cezar. Karel Veliki. Pompeji. Grad Habsburg. Rudolf Habsburški. Kiepertov zemljevid: Imperii romani tabula geographica.

VII. razred. Slike: Bogomir Bujonski. Friderik Lepi se vrača v ječo k Ludoviku Bavarskemu. Jan Sobieski pri Dunaju 1683. I. — Severin in Odoakar. Leopold VI. Slavni pred Damietto. Hadmarja Kuenrinskega ujamejo vojaki Friderika II. Bojevitega. Smrt Friderika II. Bojevitega. Vojvoda Rudolf IV. si ogleda stavbo stolne cerkve Sv. Štefana. Friderik s praznim žepom se da spoznati Tirolcem. Habsburžanom se izročita vojvodstvu Avstrijsko in Štajersko. Arpad zasede Ogrsko. Turki oblegajo Dunaj 1683. — Prizor iz križarske vojske Konrada III. Oton Veliki v bitki na Liškem polju. Samostanski dvor. — Kolumb. Peter Veliki. Svatopluk. Rastislav. Karel V. Odhod Gotov po bitki ob vznožju Vezuva. Rudolf pri mrtvem Otokarju. Sobiesky po osvobojenju Dunaja 1683. Benetke. Doždova palača v Benetkah. Wallenstein. Kolonič in Starhemberg. — Svetovni zemljevid odkritij.

VIII. razred. Slike: Tu felix Austria nube. Sestanek Maksimilijana I. z Vladislavom, kraljem češkim in ogrskim. Viteški grad. Kraljevi poslanci kot sodniki. V viteški dvorani. Turnir. Obleganje srednjeveškega mesta. Kmetje in vojaki najemniki. Napoleon. Avstrijski vladarji. Henrik Jasomirgott. Cesarji iz habsburškega rodu. Rudolf Habsburški. Maksimilijan I. Marija Terezija. Jožef II. Avstrijski junaki. Nadvojvoda Karel. Starhemberg. Princ Evgen. Lavdon. Tegetthoff. Radecki. Andrej Hofer. Ressel. Haydn. Nadvojvoda Albrecht. Cesarjevič Rudolf. Nadvojvoda Franc Ferdinand. Razni grbi. Svetovni zgodovinski zemljevid. Slike slovenskih pisateljev.

»Zemljepisje« in »zgodovino« za VI.—VIII. razred je uredil g. J. Jeglič, ki so mu prav pridno pomagali gđ. E. Rekarjeva, gđ. A. Sarkova, gđ. M. Trillerjeva g. K. Wider in g. F. Gabršek. (Dalje.)

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca kimavca 1905 K 158.178·22.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Sovražnik človeštva.

Kako vplivaj šola na mladino, da se obvaruje navade pijančevanja in da se jo uveri o kvarljivosti alkoholizma.

Spisal Armin Gradišnik.

(Konec.)

Kakor ob drugih prilikah, bo tudi vzajemno delovanje s katehetom mnogo koristilo. Osobito razne resnice iz katekizma ter mnogi zgledi iz sv. pisma se dajo dokaj dobro izkoristiti proti pijančevanju. N. pr. pri IV. božji zapovedi se omeni, da pijanec niti staršev ne spoštuje, da vzdigne roko proti materi, da pretepava očeta i dr. Pri V. naglavnem grehu

se da izvrstno pobijati nadzmernost in brezmernost v jedi in zlasti v pijači. Kam dovede nezmernost, nam kaže usoda Sodome in Gomore. Omenja se lahko zdržljivega Janeza Krstnika napram zapravljevemu razuzdancu v sv. pismu i. t. d.

Pri jezikovnem uku se nudi učitelju dosti prilike, kazati na alkoholizem in govoriti o škodljivosti pijančevanja ter o koristi zmernosti, uporabljajoč dotična branja v berilih ter snov pri nazornem nauku. (»Voda — najboljše vince za otroke.) Pri Jordanovi podobi »Zima« se omeni, ko se govori o popotniku, kako nevarno je njemu piti opojnine, ker lahko zmrzne. Sploh pijači vdan človek težko preboli opasne bolezni, osobito vnetja. — Učitelj porabi pregovore, kakor n. pr. »Pijanec se le tačas preobrbe, ko se v jamo zvrne«. Take izreke naj otroci često pišejo v lepopisnice. Tudi je umešno, slične izreke prirediti na trd papir ter jih potem pribiti na primeren kraj: na hodniku ali drugod. —

Pri računanju rabi učitelj (pri uporabah) take naloge, ki otrokom živo predočujejo materialno škodo opojnin, na drugi strani pa osvetljujejo ogromno korist zmernosti. »Nekdo porabi v mesecu povprečno vsak dan 75 h; koliko popije na leto? »A porabi za pivo mesečno 20 K; njegov prijatelj pa le 12 K; a) koliko si lahko prihrani na leto; b) koliko bi znašal letni prihranek, ako bi nič piva ne pil? Takih in enakih zgledov naj si učitelj sestavi in potem svoječasno porabi pri pouku.

Prirodopisje. Ko se govori o vinskem trsu, o hmelju, se ima otroke opozoriti, kako grdo je to, če kdo preveč pije, ko je pijan; pa da je tudi jako škodljivo i. t. d. Govorivši o krompirju, se tudi omeni da se iz njega žge i hudo žganje, kak strup da je žganjica i dr. Isto naj se učencem zabičuje, ko se jim pri raznih drugih sadežih razlaga, da se tudi iz njih napravlja žganje.

Zemljepis. Tudi tu naj se ne pozabi, ožigosati poguben alkoholizem, ko se n. pr. razpravlja o pridelkih (vino, hmelj i t. d.) posamnih dežel. Otrokom se pove, da so prvotni prebivalci Amerike, t. j. Indijanci, skoraj že izumrli, to pa zgolj zaradi nezmernega uživanja opojnin, zlasti pa žganja.

Zgodovina. Ta nas uči, da so narodi napredovali, dokler so bili zmerni; ko se jih je pa lotila nenasitna poželjivost, so jeli propadati in so tudi propadli. (Grki, Rimljani). Špartanci so znani po svoji treznosti in zmernosti. Njih naj se torej stavi otrokom v zgled! Posamne zgodovinsko znamenite osebe — Karel Veliki, Rudolf Habsburški — se naj omenjajo zaradi njih zdržljivosti, posebno v pijači. Pred vsem pa je naš cesar dika treznosti ter je ravno zaradi tega — vkljub visoki starosti — še tako zdrav in čil!

V vsaki šolarski in okr. učiteljski knjižnici bodi nekaj popularnih del o alkoholizmu in njega posledicah. Učiteljstvo skrbi za to ter po možnosti samo spisuj take spise!

Učitelj sam naj bo zmeren v pijači! Tudi v tem pogledu naj daje dober zgled otrokom in odraslim.

V kmetijskih in bralnih društvih naj se večkrat prirede poljudna predavanja o alkoholu ter o materialni in intelektualni škodi, ki jo povzročuje pijančevanje.

Med mašo ljudstva naj se razširjajo — če le možno brezplačno — spisi o alkoholizmu in o tem, kar se njega tiče.

»Delavsko antialkoholistično društvo za Štajersko« je izdalo nedavno knjižico »Schützt die Kinder vor den geistigen Getränken!« v nakladi 15.000 izvodov ter izmed teh razdelilo 10.000 komadov med delavske obitelji na Štajerskem. Dunajska »Frei Lehrerstimme« o tej knjižici piše nastopno: